

ולענין¹ צמיד פתיל עד שיפחת רובו -

And regarding a sealed cover, until the majority is broken

Overview

רבא taught that if a כלי חרס is tightly sealed, it protects anything inside it from becoming המת באוהל המת, unless a majority of the כלי is broken. תוספות discusses when a צמיד פתיל is effective and when not.

פירש רש"י² דאין טומאה נכנסת דרך נקב דכל כלי פתוח כתיב³ -

explained that even though this כלי (which is around its opening), has a hole which is even כמוציא רמון, it will not be מת באוהל המת, since טומאה does not enter into a כלי through a hole, because it is written, 'and any open vessel will become טמא, if it does not have a צמיד פתיל on its opening' -

דרך פתחו נכנסת ולא דרך נקב⁴ -

For טומאה enters through its designated opening, but not through a hole.

(1) פרש"י asks on תוספות

ומקשינן דתנן בפרק י' דמסכת כלים (משנה ב⁵) ואלו מצילין בצמיד פתיל כולי -

And we ask on פרש"י, for we learnt in a משנה in the tenth פרק of מסכת כלים, 'and these vessels can be saved from טומאת אוהל with a צמיד פתיל, etc. the משנה continues -

ומצילין בין מפיהם בין מצדיהם משמע⁶ דצריך שיהא מוקף צמיד פתיל כשניקב מצידו -

And the צמיד פתיל saves them whether the צמיד פתיל covers from their opening, or whether from their sides' This concludes the משנה. תוספות continues; it seems from the משנה that there is a requirement that it be צמיד פתיל (even) if it was punctured on the side -

(2) פרש"י asks an additional question on תוספות

ועוד דתנן בתר הכי⁷ ובמה מקיפין בסיד ובחרסית כולי ובכל דבר שהוא מתמרח -

¹ (ואם הוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו; which in our text reads; on גמרא is referencing the תוספות).

² ..בד"ה ואם ובד"ה עד.

³ וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא, reads, במדבר (חקת) יט,כו.

⁴ According to פרש"י if a כלי is around its opening, even though it may have other holes on its side or bottom, nevertheless it will not be מת באוהל המת, unless most of the כלי is broken.

⁵ In our משניות it is 'א' (not ב') משנה א'.

⁶ reads the words מצדיהם בין וכו' בין מצילין to mean that a צמיד פתיל is effective whether it is covering the opening of the כלי or whether the צמיד פתיל is covering a hole in the side of the כלי. In any case a hole in the side also requires a צמיד פתיל. This contradicts פרש"י who maintains that a hole in the side needs no covering, for the טומאה cannot enter from a hole, only from the designated opening (unless it was רובו).

⁷ See there ב' משנה.

And furthermore we learnt in the following משנה, 'and with what do we cover it (from which materials can we make this פתיל); with plaster, and with clay, etc. and with anything which smears -

ואין מקיפין לא בבעץ ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד -

But we do not cover it, not with בעץ (tin) and not with lead, because it covers but it does not seal tight'. This concludes the משנה. תוספות continues -

משמע⁸ דבנקב כל שהוא נכנסת טומאה -

It seems that even with a minimal hole the טומאה enters.

Another question on פרש"י (3):

ועוד דתנן התם⁹ ומייתי לה בהגוזל קמא (בבא קמא קה,א) חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה -
פרק And another difficulty, for the משנה there teaches, and this משנה is cited in
הגוזל קמא 'a barrel which was punctured and the (wine) dregs sealed the hole,
they saved the חבית from טומאת אוהל -

פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדים -

If he stuffed the hole with a twig, it is not מציל unless he smears it (with plaster) from the sides -

היו שתיים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחבירתה¹⁰ -

If there were two twigs with which he sealed the hole, it is not מציל unless he smears from the sides and between one twig and the other'.

asks three questions on פרש"י. 1. From the משנה which states בין מצדיהם, which indicates that טומאה enters even from a הצד (which is presumably not a פתח). 2. From the משנה regarding a נקב כל שהוא (which is presumably not a פתח). 3. From the משנה of חבית שניקבה that it requires a סתימה.

answers the questions on פרש"י:

ואומר רבינו יצחק דאינם קושיות לפירוש הקונטרס -

And the פרש"י says that these משניות present no difficulties with פרש"י -

דודאי בפתח נכנסת טומאה אפילו דרך נקב קטן ובעינן עד שיסתם לגמרי כל הפתח -

For certainly טומאה enters through the opening even if the opening is a small hole, so we require that the opening be closed completely -

ולהכי צריך מירוח -

⁸ One may not use בעץ or עופרת as a פתיל because it does not cover it tightly meaning there are still some small openings which are not covered. This indicates that there can be no holes; every part of the כלי must be covered tightly. [It would seem that תוספות assumes that a פתח of a utensil is (usually) much larger than a נקב כל שהוא, therefore if we are excluding a כ"ש, it must not be referring to the פתח. See footnote # 11.]

⁹ שם משנה ו'.

¹⁰ We see that a hole allows the טומאה to enter even though it is not the opening (we are discussing a חבית שניקבה).

Therefore we require the smearing¹¹ -

וההיא דבין מפיהם בין מצדיהן לא מיירי שניקבו כשבר מן הצד אלא נעשה לצורך פתח¹² -
And that **משנה** **which stated, 'whether from the opening or whether from their**
sides'; it is not discussing a case where it was punctured as a break from the
side, but rather it was punctured to be used as an opening, therefore it requires a **צמיד**
- פתיל

וההיא דהגוזל דחבית שניקבה¹³ מיירי כשנפחתה רובה¹⁴ או כמוציא רמון¹⁵ -
And that **משנה** **of חבית שניקבה, which was cited in פרק הגוזל, is discussing where a**
majority of the חבית was broken open, or that the hole was **כמוציא רמון -**
דחשיב כפתח ובעי סתימה מעליא¹⁶ -
which is considered an opening, so therefore it requires a proper sealing.

פרש"י asks on תוספות:

ורבינו יצחק בן אשר הקשה מהא דתנן במסכת כלים (פרק ט' משנה ח) נקב¹⁷ -
And the ריב"א asked from this which the משנה teaches in כלים; 'if vessels
were perforated -

העשוי לאוכלין שיעורן¹⁸ כזיתים העשוי למשקין שיעורן כמשקין -
Those vessels which are made to contain food, their שיעור is כזיתים, those made
for liquids, their שיעור is like liquids, which is ככונס משקה -

העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל ובכונס משקה -
Those vessels which are used for אוכלין and משקין, we place upon it the stringency
of צמיד פתיל and 'בכונס משקה'. This concludes the משנה -

פירוש כיון שעשוי למשקים ואוכלים ויש בו נקב כונס משקה -
- כונס משקה and אוכלין and it has a hole of משקין explains; since it is used for משקין and תוספות
אינו מציל בצמיד פתיל על מה שבתוכו דגזרו אטו ההוא דמיוחד למשקין לחודייהו -

חכמים (טומאת אוהל) with a צמיד פתיל, for the
decreed on כלים that are designated on account of those כלים העשוי לאוכלין ולמשקין
for משקין alone (where in a case of משקה a צמיד פתיל is not מציל) -
ולענין קבלת טומאה הוי כלי כיון שמיוחד לאוכלין ובנקב כי האי¹⁹ נכנסה טומאה -

¹¹ This answers question # 2. See footnote # 8. [The נקב קטן was a פתח.]

¹² This answers question # 1. See footnote # 6. See 'Thinking it over' # 1.

¹³ The word ניקבה indicates that it was perforated, not הפתח.

¹⁴ See previous תוס' ד"ה הא. Regarding the size of the hole/break.

¹⁵ See footnote # 14.

¹⁶ This answers question # 3. See footnote # 10. See footnote # 24.

¹⁷ In our משניות it reads ניקבו (not נקב).

¹⁸ תוספות will shortly explain that this means the שיעור that would prevent a צמיד פתיל to be מציל.

¹⁹ The האי נכנסה טומאה (instead of האי נכנסה טומאה) amends this to read נכנסה טומאה.

However, regarding **קבלת טומאה** it is a **כלי** (even though it is **משקה**),²⁰ since it is designated for **אוכלין** as well,²¹ so the question on רש"י is; **in such a hole how can טומאה enter**, since רש"י maintains that **טומאה** enters only **דרך הפתח** or even **הצד**, if it was **ככונס משקה** (but not **כמוציא רמון** or **נפחת רובו**) –

answers: תוספות

ותירץ רבינו יצחק דהא דבעי הכא נפחת רובו או כמוציא רמון -

And the ר"י answered; that this which we require here that a majority should be broken or punctured **כמוציא רמון**, however by anything less, a **צמיד פתיל** will be **מציל** -

היינו דוקא בניקב במקום שנשאר עוד שיעור כלי מן הנקב ולמטה -

That is only when it was punctured in a place that below the hole there still remains a שיעור for a כלי; that **שיעור** is -

כשיעור המפורש בהיה דמייתי באלו טריפות²² (חולין נה, א) -

Like that explicit שיעור which is cited in טריפות פרק אלו

אבל ניקב למטה במקום שאין נשאר למטה מן הנקב כשיעור כלי -

However if it was punctured lower, in a place where below the hole there does not remain כלי כשיעור, then -

הוי שיעור לאוכלים בכזית ולמשקין בכונס משקה כי ההוא דמסכת כלים²³ (פרק ט' משנה ח) -

The שיעור for אוכלים is a כזית and for משקין it is בכונס משקה as that משנה states in מסכת כלים.

In conclusion; according to רש"י a **צמיד פתיל** is **מציל** even if there is an uncovered hole, provided that, a) there is a **שיעור כלי** below the hole, and b) the hole is less than **רוב** or **כמוציא רמון**. However if below the hole there is no **שיעור כלי**, the **צמיד פתיל** will not be **מציל** if the hole is **בכזית** (if it is **מיוחד** or **למשקין** (if it is **בכונס משקה** or **לאוכלין**)).

now offers his explanation (different from רש"י): תוספות

ורבינו תם מפרש בשמעתין הכי עד שיפחת רובו מועיל צמיד פתיל אם הנקבים נסתמים²⁴ -

And the ר"ת explains our גמרא thus; up until a majority is broken, a צמיד פתיל is effective, provided that the holes were sealed -

²⁰ A broken **כלי** cannot be **טומאה** מקבל, nevertheless this **כלי** is not considered broken and it is **טומאה** מקבל even though it is **משקה** and it is also used for **משקין**

²¹ We go both ways; we consider it **למשקין** so **עשוי למשקה** so **ניקב בכונס משקה** does not allow a **צמיד פתיל** to be **מציל**. We consider it **לאוכלין** so even though it is also a **למשקין**, nevertheless it is **טומאה** מקבל for we consider it a **לאוכלין**.

²² See **ניקב ד"ה** ניקב. תוספות צה, ב. **רביעית** is **שיעור** לוג, and from a **לוג** to a **סאה** the **שיעור** is **רביעית**. In our case too if the **כלי** contains either of these amounts respectively, it would require **רובו** or **נפחת רובו**. This is the case רש"י is referring to.

²³ We will need to say that the **משנה** in (פ"ט מ"ח) **כלים** is where there is no **שיעור כלי** under the hole.

²⁴ This is not like רש"י that no hole less than **רובו** can invalid a **צמיד פתיל**, but rather all holes must be sealed.

אבל בנפחת רובו או במוציא רמון שוב אין מועלת סתימה -

However, if it was נפחת רובו or punctured רמון, then closing these holes will not be effective -

אלא הוי כאוכלין שגבלן בטיט שאין ניצולין כדאמרינן בריש זבחים (דף ג,ב) -

Rather it will be considered like food which was kneaded in mud, which cannot be saved even though the mud covers them completely, as the גמרא states in the beginning of זבחים; similarly here -

דכיון שנפחת רובו בטלו להו מתורת כלי²⁵ -

That since it was נפחת רובו they are excluded from the category of a כלי -

The ר"י disagrees with the ר"ת:

וההיא דחבית שנקבה וסתמוה שמרים-

And that משנה regarding a barrel which was punctured and the dregs sealed the hole -

מיירי²⁶ בשלא נפחתה כשיעור²⁷ וסתמו שמרים כל הנקב -

It is in a case where it was not broken the amount of רוב or רמון, and the שמרים sealed the entire hole, therefore it is מציל -

תוספות responds to an anticipated difficulty:

והא דבעי רבא התם (בבבא קמא שם) אגף חציה מהו²⁸ -

And regarding this which רבא queried there; 'what is the rule if he stopped up half' -

הכי פירושה אגף חציה וסתמוה שמרים חציה מאי מי הוי סתימה מעליא או לא -

This is the explanation; he stopped up half and the שמרים sealed the other half; is it considered a proper seal or not -

ומייתי מפקקה בזמורה דלא חשיבא סתימה בלא מירוח בין זמורה לחבירתה -

And רב יימר cited the משנה which states that if he stuffed it with twigs it is not considered a sealing unless he smears it with plaster between one twig and the other -

הכא נמי לא חשיבא סתימה אגף חציה וסתמוה שמרים חציה ומשני התם לא קאי הכא קאי:

²⁵ Therefore they cannot be מציל even with a פתיל.

²⁶ See footnote # 9. This is in contrast to how the ר"י explained this משנה according to רש"י that it was נפחת רובו or כמוציא רמון דוחק to say that a זמורה can cover a hole נפחת רובו or כמוציא רמון (see footnote # 16), which is somewhat of a דוחק.

²⁷ See מהרש"א that this means it was not נפחתה ברובו, however it was נפחתה כמוציא זית for נפחתה כמוציא זית or אוכלין for ככונס משקה. However if it was less than this שיעור, סתימה is required. In short; נפחת רובו no סתימה will help, נפחתה ברובו a ניקב כמוציא זית will help, less than זית מוציא, no סתימה is required.

²⁸ What is רבא's query; we are now saying that in order to be מציל it is necessary that all the holes be closed up?! According to רש"י it is understood (see [however] 'Thinking it over' # 2), since a נקב מן הצד is no problem (unless it is כמוציא רמון or נפחת רובו).

So here too presumably it is not considered sealed when he stopped up half and the שמרים sealed the other half; and רב אשי answered that by the twigs if it is not plastered the seal **will not stay; however here** by אגף חציה **it will stay** (even) without plastering.

Summary

According to רש"י a hole does not prevent the צמיד פתיל over the opening from being מציל, if it is less than רוב. According to the ר"ת, all holes must be closed for the צמיד פתיל to be effective; however if it was נפחת רובו, a צמיד פתיל will not be effective even if it was נסתם.

Thinking it over

1. Regarding the משנה of בין מצדיהם וכו', the ר"י answers (according to רש"י), that the hole was צורך פתח.²⁹ However regarding חבית שניקבה, the ר"י answer that it was נפחת רובו;³⁰ Why did not the ר"י answer that the משנה of בין מצדיהם is also discussing a case of נפחת רובו?³¹

2. Footnote # 28 stated that according to רש"י we understand רבא's query. However the ר"י has established the משנה of חבית שניקבה (from which we are attempting to resolve the איבעיא) in a case of נפחת רובה, where רש"י also agrees that it requires סתימה, so how is the איבעיא understood according to רש"י?!

²⁹ See footnote # 12.

³⁰ See footnote # 14.

³¹ See אברהם and מהרש"א, שפת אמת.